

ЛІТЕРАТУРА

1. Овдієнко І. Формування екологічної свідомості в дітей дошкільного віку засобами фенологічних спостережень. *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*. 2018. Вип. 3. С. 142–147.
2. Павлова Л., Рухля В. Екологічність свідомості і поведінки майбутнього педагога-дошкільника. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 10.1. С. 75–78.
3. Портян М., Калугіна О. Формування екологічної свідомості дітей старшого дошкільного віку засобами художньо-образного освоєння природи. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2020. Вип. 46. С. 37–42.

Андрій ВИШНЕВСЬКИЙ
Дрогобич

ВІД МОТИВАЦІЇ ДО СПІВНАВЧАННЯ: ЕВОЛЮЦІЯ РОЛІ БАТЬКІВ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДОШКІЛЬНЯТАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Сучасна українська дошкільна освіта переживає період глибоких трансформацій, викликаних як глобальними тенденціями в освіті, так і безпрецедентними наслідками повномасштабної війни. З одного боку, міжнародна інтеграція, цифровізація та зростання ролі м'яких навичок стимулюють перегляд змісту й форм початкового навчання. З іншого боку, постійна загроза безпеці, руйнування інфраструктури, демографічні зміни та вимушене переміщення дітей привели до глибокої трансформації функціонування системи дошкільної освіти. На цьому тлі одним із ключових аспектів змін стало переосмислення ролі батьків у процесі навчання, зокрема у вивченні іноземних мов. Англійська мова, яка до 2022 року розглядалася як важлива, але не обов'язкова складова дошкільної підготовки, нині поступово перетворюється на стратегічну навичку – не лише як інструмент міжкультурного спілкування, а

й як засіб долучення до глобального освітнього, інформаційного й безпекового простору.

За даними міжнародних організацій, повномасштабне вторгнення Росії спричинило серйозні руйнування в освітній інфраструктурі, де 13 % закладів освіти було пошкоджено або знищено. В окремих регіонах, особливо на сході та півдні України, заклади дошкільної освіти взагалі призупинили роботу або функціонують у надзвичайно обмеженому режимі. Це створює нерівномірність доступу до дошкільної освіти між регіонами, поглиблює освітню нерівність та збільшує кількість дітей, які залишаються поза системою організованого навчання. Водночас, UNICEF [5, с. 17] зазначає що лише 74 % дошкільнят на кінець 2023 року мали змогу відвідувати заняття очно, ще 14 % навчались дистанційно, а 10 % – у змішаному форматі [Рис. 2]

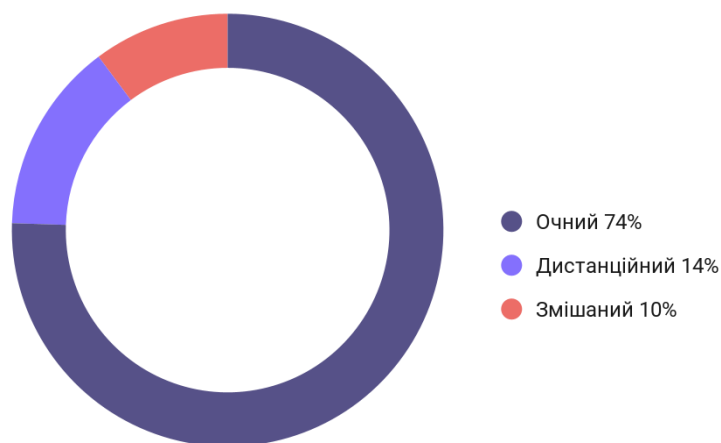

Рис. 2. Формат навчання в дошкільних закладах в Україні (2023)

У цьому контексті доцільно звернутися до міжнародного досвіду, зокрема, до моделі дошкільної освіти Данії, яка структуровано закріплює роль батьків у розвитку дитини. Як зазначено у дослідженні Jacobsson [3, с. 113], участь батьків у навчанні розглядається як один із ключових факторів благополуччя дитини. В освітніх програмах, нормативних документах і законодавстві Данії реалізовано всі шість типів батьківської участі згідно з моделлю Джойс Епштейн: батьківство, комунікація, волонтерство, навчання вдома, участь у прийнятті рішень і співпраця з громадою. Останні законодавчі ініціативи також акцентують на необхідності партнерства між

батьками та педагогами задля підвищення якості освітнього середовища.

В українських реаліях вивчення англійської мови дошкільнятами потребує врахування конкретних умов, у яких перебувають родини. Багато батьків відчують невпевненість через власний низький рівень володіння мовою і вважають це перешкодою для активної участі в освітньому процесі. Однак міжнародні дослідження підтверджують, що навіть мінімальні зусилля з боку батьків можуть мати значний вплив. Емоційна підтримка вдома, доступ до англомовних ресурсів та позитивне ставлення до навчання стимулюють інтерес і успіхи дитини. Зокрема, дослідження Choi et al. [1, с. 9] доводить, що діти, які отримують індивідуальну підтримку вдома, мають вищу мотивацію і кращі результати у вивченні англійської. Ба більше, вони часто віддають перевагу неформальній англомовній комунікації вдома, порівняно з формалізованими заняттями. Подібних висновків дійшли й Niklas & Schneider [2, с. 1], які довели, що регулярна мовна взаємодія у сім'ї позитивно корелює з обсягом словникового запасу дошкільнят. Якщо батьки зважуються на самостійне навчання англійської у цьому віці то орієнтиром для них тут повинна стати концепція О.І. Вишневського, згідно з якою саме регулярність в навчанні, а також стабільна психологічна підтримка, є ключовими чинниками ефективного освітнього середовища.

Отже, в умовах сучасних викликів активна участь батьків у дошкільньому навчанні дітей, зокрема, у вивченні англійської мови, є не просто бажаною – вона стає критично необхідною. У ситуації ризиків, невизначеності й обмежених можливостей самої освітньої системи, родина нерідко виступає як єдиний стабільний і доступний освітній простір для дитини. Батьки вже не можуть залишатися сторонніми спостерігачами освітнього процесу. Нові реалії вимагають їхнього активного залучення, співпраці з педагогами й усвідомлення власної ролі у формуванні мовних, когнітивних і емоційних компетентностей дитини. Сьогодні батьки – це не лише опікуни, а й співнавчателі, мотиватори та справжні партнери у навчанні. Їхня участь, навіть попри брак ресурсів чи знань, є вирішальним кроком на шляху від труднощів – до нових можливостей.

ЛІТЕРАТУРА

2. Choi N., Jung, S., No, B. Learning a Foreign Language under the Influence of Parents: Parental Involvement and Children's English Learning Motivational Profiles. *J Child Fam Stud*. 2024. Vol. 33, P. 237–252. DOI: 10.1007/s10826-023-02701-1.

3. Niklas F., & Schneider, W. Intervention in the home literacy environment and kindergarten children's vocabulary and phonological awareness. *Developmental Psychology*. 2017. Vol. 37 (5). P. 892–902. DOI: 10.1177/0142723717698838.

4. Jacobsson, K. Parental involvement in early childhood education in Denmark. В S. Garvis, S. Phillipson, H. Harju-Luukkainen, & A. R. Sadownik (Eds.), *Parental Engagement and Early Childhood Education Around the World*. Routledge, 2021. P. 101–116.

5. Вишневецький, О.І. Методика навчання іноземних мов. Київ : Знання. 2011. 206 с.

6. UNICEF. (2024). Situation Analysis of Children in Ukraine 2024. URL:

https://www.unicef.org/ukraine/en/media/49211/file/UNICEF_SitAn_Summary_2024_ENG.pdf.pdf

**Ярина ВОЗНЯК,
Олександра СТАЩАК**
Дрогобич

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ У РОБОТІ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Педагогічний супровід патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку в Україні, на сьогоднішній день, є актуальний і значущий, оскільки патріотизм – це найважливіша моральна якість будь-якого громадянина. Суть патріотизму розкривається в глибокій і усвідомленій любові до батьківщини, любові до рідного краю.

У дошкільному віці відбувається становлення особистості, саме тоді важливо закласти передумови громадянських якостей, патріотичних почуттів, що зробить вагомий внесок у подальше